

Oponentský posudek diplomové práce Tomáše Novotného „Analýza a porovnání dialogických a jazykových aspektů v interakcích youtuberů a raperů“

Téma práce, komunikace českých raperů a youtuberů, je zajímavé, společensky relevantní a souhlasit lze i s diplomantovým tvrzením, že některé z lexikálních prostředků užívaných těmito mluvčí se mohou rozšířit i mimo tuto komunikační sféru.

Vedle volby tématu vidím přednost práce v tom, že kolega Novotný vychází z poměrně rozsáhlého materiálu, jeho výklad o všech užívaných pojmech i o reáliích týkajících raperů a youtuberů je přehledný a doprovází jej vhodně zvolené příklady (je škoda, že diplomant nenalezl vlastní příklad i na párovou sekvenci žádost – odmítnutí žádosti a použil příklad z literatury). Při analýze materiálu autor úspěšně využívá etnometodologickou konverzační analýzu, zaměřuje se především na párové sekvence, a Nekvapilův a Leudarův pojem mediální dialogická síť. Ten pouze nepřebírá, ale s poukazem na rozdíly mezi sítěmi masmediálními a novomediálními zavádí pro ty druhé pojem digitální dialogická síť.

Toto řešení je v práci zdůvodněno, sám termín/pojem digitální dialogická síť však nebyl zvolen příliš šťastně, protože obsah masmédií je ve velké míře přístupný, recipovaný a komentovaný na internetu. Této námitky si je diplomant samozřejmě vědom, ale stručně se k ní vyjadřuje až v závěru práce (na s. 53 a především v poznámce 26 na s. 53–54). Definičním rysem mediálních dialogických sítí je podle mého názoru i podle toho, co autor píše na s. 51, to, že média tyto sítě svými texty zakládají, případně dále rozvíjejí a tím i regulují. V digitálních dialogických sítích tato zprostředkující a regulující autorita obvykle chybí, pisatelé reagují přímo na text jiného účastníka.

V druhé, snad až příliš stručné části práce se kolega Novotný věnuje jazykovým aspektům komunikace raperů a youtuberů. Centrum jeho výkladu tvoří zcela oprávněně pojem globalizace. Toto jazykové a jiné uzpůsobení globálních trendů místním podmínkám je totiž podstatným rysem nejen analyzovaných interakcí, ale komunikace na sociálních sítích vůbec. Autor se však podle mého názoru zbytečně omezil jen lexikální dimenzi tohoto procesu a na odkazování na místní reálie. Ukázáno na příkladu: ve výkladu o slově haul, „označujícím typ videa, v němž youtuber obvykle ukazuje předměty, které zakoupil či dostal“ (s. 58), bych očekával alespoň zmínku o tom, že youtubeři přejali především sám žánr a zda a jak přizpůsobili jeho charakteristické rysy místním podmínkám. Nevyužita zůstala i možnost ukázat na nějakém příkladu přejímání, případně uzpůsobování globálně užívaných neverbálních prostředků. Případnou námitku, že by tím výklad překročil hranice lingvistiky, nepovažuji za příliš relevantní, protože jak žánrové členění, tak užívání neverbálních prostředků jsou pro analyzovanou komunikaci podstatné.

Předložená práce je dobře strukturovaná a srozumitelně napsaná. Výklad jednotlivých ukázek je však někdy příliš popisný (viz např. výklad př. 26 na s. 42) a práce obsahuje několik formálních nedostatků. Kromě opakování formulace na s. 18–19 jsou to následující ne zcela zdařilé formulace (tučně J.H):

- Odpovědi Udženijsi jsou autorem článku **zveřejněném** na webu info.cz pojímány (s. 12)
- **Realizátor** hiphopové kultury (s. 18)
- V tomto případě PE odkazuje k videu **nazvaném** *BLBEC ZA KLÁVESNICÍ DOSTAL PŘES*. Tedy např. v případě nepřímého odkazu k videu uživatele DA nepředstavuje „referenční cíl“ pouze dané video, ale i skutečnost, že DA způsobil jinému youtuberovi zranění. **Tímto způsobem lze uvažovat i o tom...** (s. 32)
- Úvod ke sdělení důvodů k odmítnutí výzvy je **obsaženo** (s. 42)

Otázka pro obhajobu

- 1) Vyskytují se v analyzovaném materiálu příklady globalizace i na jiné jazykové rovině než lexikální?

Shrnuji: Kolega Novotný využil poměrně úspěšně nástroje etnometodologické konverzační analýzy při zpracování tématu, kterému česká lingvistika dosud nevěnovala pozornost. Jeho práce je však poměrně stručná, a pokud jde o prostor věnovaný dialogickým a jazykovým aspektům analyzované komunikace, poněkud nevyvážená. Ke škodě věci se nezabývá žánry analyzované komunikace a neanalyzuje neverbální prostředky. Navrhuji ji proto hodnotit známkou dobře, v případě úspěšné obhajoby známkou velmi dobře.

V Praze 28. 8. 2018

doc. PhDr. Jiří Homoláč, CSc.